

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ¹

Κύριοι,

Ούτε περί τοῦ Ουγκώ, οὔτε περί τοῦ ΡουΪ Βλάς προτίθεμαι νὰ σὰς ὀμιλήσω. Ἐκεῖνος, μεθ' ὅλα τῆς κριτικῆς τὰ ἀνηλεῆ κτυπήματα, συμπεριλαμβάνεται μετὰ τῶν ἀθανάτων τοῦ πνεύματος ἐργατῶν, τὸν δὲ ἦρωα τῆς ἐσπερινῆς ταύτης συναθροίσεως, ὅσοι συνέπεσε νὰ μὴ ἀναγνώσητε τὸ γαλλικὸν δράμα, γνωρίζετε ἤδη πρό πολλοῦ ἐκ τοῦ μελοδράματος τοῦ Μαρκέτη.

Ὁ ἡμέτερος ἦρωας εἶνε ἀπλοῦς θαλαμηπόλος. Εὐγενῆς φύσις, κεφαλή ἐλαφρά, καρδία μεγάλη. Ἡ καρδία αὐτοῦ, ἣτις εἶνε ὁ μόνος τῆς ζωῆς του ὀδηγός, εἶνε τοσοῦτον εὐρεῖα, ὥστε ἀπετόλμησε νὰ περιλάβῃ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς μεγάλης τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Ἰσπανίας. Παρασυρόμενος ἐκ τοῦ ὀρμητικοῦ πάθους, ἐνεπιστεύθη τὰς τύχας αὐτοῦ εἰς τὸν Δὸν Σαλούστιον, ὅστις κατὰ μοιραίαν σύμπωσιν δὲν εἶχε καρδίαν. Ἐπαφῆθη τυφλῶς εἰς ἐκεῖνον, ἀποτυφλούμενος ἐκ τοῦ βασιλείου ἔρωτός του, καὶ κατέστη ἡ χεὶρ, ἣτις παρεσκεύασε μετὰ τοῦ ἰδίου ὀλέθρου καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς δυσμοίρου βασιλίσσης.

Ἴδου τὸ δράμα, οὔτινος ἕμμετρον ἐλληνικὴν μετάφρασιν ἀπετόλμησα νὰ ἐκπονήσω πρό τινων ἐτῶν. Ὁ ΡουΪ Βλάς μετὰ μικρὸν θὰ σὰς διηγηθῇ τὰ τῆς ὄνειροπέλου νεότητός του. Πρὸς ἀπλήν ὑπόμνησιν περιορίζομαι νὰ εἶπω ὅτι ἀνεπαίσθητος ὁ ποιητικὸς θαλαμηπόλος τοῦ Δὸν Σαλούστιου ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψιστον τῆς πολιτείας ἀξίωμα καὶ κτύπησεν, ὥσει ἐν ὄνειρῳ, νὰ διευθύνῃ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τῆς τύχας. Ἡ κακοῦργος χεὶρ τοῦ ἐξορίστου μεγιστάνου καὶ τῆς Μαρίας τοῦ Νεοβούργου ὁ ἔρωσ τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν περιφανῆ περιωπὴν, ἀπὸ τῆς ὁποίας—ὁ ἀπλοῦς!—ἤλπισεν ὅτι ἤθελε δυνηθῆ νὰ σώσῃ τὴν κλυδωνιζομένην ἐξ ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν Ἰσπανίαν!

Ὁ Δὸν Σαλούστιος εἶνε ὁ Ἰάγος τοῦ Σαίξπηρειοῦ ἀριστουργή-

¹ Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ Παρυνασσῶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 4 Μαρτίου.

ματος. Αὐτὸς ὑφαίνει, ἀοράτως καὶ μυστηριωδῶς, τὸν ἱστόν, εἰς ὃν θὰ περιπλακῆ ἡ πολυτλήμων βασίλισσα. Τὴν μισεῖ δι' ὅλης τῆς ὀρμῆς Ἰσπανικοῦ πάθους, διότι τὸν ἐδίωξεν ἐκ τῆς Αὐλῆς καὶ τὸν κατεδίκασεν εἰς ἐξορίαν. Ἡ κατ' αὐτοῦ δυσμένεια τῆς ἀνάσσης ὀφείλεται εἰς ἀθώας ἀκολουθοῦ της παραπλάνησιν, ἧς αἰτία ἦτο ὁ πρὸς τὸν πανίσχυρον Δὸν Σαλούστιον ἀνύποπτος ἔρωσ τῆς δυστυχοῦς κόρης. Τῷ ἐπιβάλλει νὰ τὴν νυμφευθῆ. Ὁ διευθυντὴς τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας τῆς Ἰσπανίας νὰ νυμφευθῆ οὐτιδανὴν ἀκόλουθον! Προτιμότερα ἢ πτώσις καὶ ἡ ἐξορία. Ἀλλὰ πίπτων θὰ συμπαρκασύρη καὶ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ τὸν ἐργάτην.

Καλεῖ ἐσπευσμένως τὸν ἐξάδελφόν του Δὸν Καίσαρα, ὅστις, τέλειος τύπος βοημοῦ, διήρχετο κατὰ συγκυρίαν ἐκ τῶν μεγάρων του. Κατασπικταλήσας εἰς ἔρωτας, οἰνοποσίας καὶ χαρτοπαίγνια τὴν κολοσσιαίαν περιουσίαν του, ἀπεμένει πλάνης καὶ ἄστεγος, τυχοδιώκτης καθ' ὅλα, ἀλλὰ διατηρῶν τὴν ἀνεξάντλητον χάριν καὶ παιδρότητα τοῦ προτέρου βίου του. Τοῦτον ἐπιζητεῖ ὡς ὄργανον τῶν καταχθονίων σκοπῶν του ὁ Δὸν Σαλούστιος. Ἀποτυγχάνων ἐγκολλποῦται τὸν Ῥουὶ Βλάς. Ὁ ὄνειροπόλος Ῥουὶ Βλάς μαγεύεται ἐκ τῆς νέας ζωῆς, ἣν πάντοτε ἐφαντάσθη καὶ ἐπόθησε, καὶ ἦτις δι' ἀνθέων ἐστρωμένη καὶ τιμᾶς προαγγέλλουσα διηνοίγετο ἐνώπιόν του. Ἀφέθη εἰς τὸ βεῦμα, τὸ ὁποῖον τὸν παρέλαβε, μὴ ἔχων συνείδησιν καθαρᾶν τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ σκοποῦ. Τὸν εἶχεν ἤδη ἀποκοιμήσει ὁ ἔρωσ τῆς βασίλισσας καὶ τὰ χρυσᾶ τῆς πληρώσεως τῶν ἀδυνάτων πόθων του ὄναιρα.

Ἴδου τὸ δράμα. Ἀρχομαι ἀπὸ τῆς πρώτης συναντήσεως τοῦ Δὸν Καίσαρος καὶ Δὸν Σαλουστίου.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ, ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ'

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἥλιος, παραλυμένε, τὸ λοιπόν;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ὀλόκληρος,

Ἐξάδελφε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μεγάλην προξενεῖ χαρὰν

* Πράξις Α', Σκηνὴ Β'.

Ἐνός ἀχρείου καθὼς σὺ ἐμφάνις.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ χαιρετῶν

Χαίρω πολὺ . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἐμάθαμεν πολὺ καλὰ

Τὰ κατορθώματά σου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Σὰς ἀρέσκουσι ;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τῶν ἀθλῶν σου γνωρίζω τὰ καλλίτερα.

Προχθὲς τὴν νύκτα, ἦτο ἡ παραμονὴ

Τοῦ πάσχα, ἐληστεύθη ὁ Δὸν Κάρολος

Δὲ Μίρα. Καὶ τὸ ξίφος τὸ πολύτιμον

Καὶ τὸ κολόδιόν του τοῦ ἀφῆρσαν.

Ἡ συμμορία μόνον τὸν μανδύαν του

Τοῦ ἀφῆσε, διότι τὸν ἐγνώριζεν

Ἰππέτην τοῦ ἁγίου Ἰακώβου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μπα!

Καὶ δικτὶ ;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Διότι ὁ μανδύας του

Ἔφερε τὰ διάσημα τοῦ Τάγματος.

Τί θὰ εἶπῃς διὰ τὴν προσβολὴν αὐτήν ;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Διάβολε ! πῶς ζῶμεν εἰς κακοὺς καιροὺς.

Θεὲ μου ! ποῦ θὰ καταντήσωμεν, ἐὰν

Οἱ κλέπται μὲ τὸν ἅγιον Ἰακώβον

Ἐργολαβοῦν καὶ θέλουν γὰ τὸν κέρωσι

Καὶ σύντροφόν των ;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἦσο εἰς ἀπὸ αὐτοῦς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἔ, καὶ ἂν ἤμην ; ἔστω, ἤμην καὶ ἐγώ.

Ἄλλὰ τὸν Κάρολόν σας οὔτε ἤγγισα.

Ἄπλῶς καὶ μόνον συμβουλὰς τοὺς ἔδωσα.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Χειρότερα ἀκόμη. Μόλις ἔδυσε

Χθές νύκτα ἡ σελήνη, εἰς τὴν κεντρικὴν
 Πλατεῖαν κάθε εἶδους, ἀνυπόδυται
 Καὶ χωρὶς πύλους, ἀνθρώποι τῆς ἀγορᾶς,
 Ἐξω κατχωγίου συνωθούμενοι
 Κ' ἐκεῖ ὀχλαγωγοῦντες τὴν περίπολον
 Προσέβαλον. — Μαζὴ των πάλιν ἦσο σύ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτὲ δὲν κατεδέχθην μ' ἓνα φύλακα
 Νὰ κτυπηθῶ κατέργου. Ἦμην' τίποτε
 Πλειότερον. Οἱ ἄλλοι ἐδίδαν σπαθιαῖς,
 Κ' ἐγὼ βαδίζων μόνος ὑπὸ τὰς στοᾶς
 Ἐκαμνα στίχους. Ἐκτυπήθησκον πολὺ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Αὐτὰ δὲν εἶνε μόνον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἄς ἀκούσωμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐκτὸς ἄλλων πράξεων,
 Κατηγορεῖσαι ἔτι μὲ συντρόφους σου,
 Οἷτινες πάντα νόμον παραβλέπουσι,
 Διὰ τῆς βίας τὸ ταμεῖον ἠνοιξες
 Τῆς ἀλαταποθήκης.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸ ἡμολογῶ

Ἄλλ' ἡ Γαλλία εἶνε χώρα ἐχθρική.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Εἰς Φλαμανδίαν, συναντήσας καθ' ὁδόν,
 Ἐλήστευσες τὸν μοναχὸν Βαρθελεμῆν,
 Ὅστις τοῦ ἀμπελώνος τὸ εἰσόδημα
 Ἐφερον εἰς τὸ Μῶνς δι' εὐσεβεῖς σκοπούς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Εἰς Φλαμανδίαν; — Ἴσως ἑταξείδευσα
 Πάρα πολὺ. — Δὲν εἶνε ἄλλο τίποτε;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καῖσαρ, τῆς αἰσχύνης τὸ ἐρύθημα
 Εὐθύς μοῦ ἀναβαίνει εἰς τὸ πρόσωπον,
 Ὅσακις σὲ συλλογισθῶ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Πολύκαλά.

Ἄφήσατέ το τότε ν' ἀναβῆ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἄλλω

Ἡ οἰκογένειά μας . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μόνος δὲ ὑμεῖς

Τὸ ἀληθές μου ὄνομα γνωρίζετε
Εἰς τὴν Μαδρίτην διὰ οἰκογένειαν
Μὴ ὀμιλῶμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μία μακρησία γῆς

Ἐξω τῆς ἐκκλησίας με ἠρώτησε :

— Τίς εἶν' ἐκεῖνος ὁ ληστής ἐκεῖ
Καὶ τοῦ Ἰάβ αὐτοῦ ἐλεεινότερος
Καὶ ὅμως μᾶλλον τοῦ Βραγάνς ἀγέρωχος,
Ὅστις τὰ πάντα περιεργαζόμενος
Φουσκώνει κ' ὑψηλὰ κρατεῖ τὴν κεφαλήν,
Τὴν ἀθλιότητα με ὕψος ἀλαζόν
Ζητῶν νὰ κρούῃ, ὅστις με τὴν χεῖρά του
Κρατῶν τοῦ ξίφους τὴν λαβὴν με κύβεντικόν
Καὶ ὑψηλόφρον ἦθος εἰς περίπτωτον
Τὸν τρυπημένον ὀδηγεῖ μανδύαν του
Καὶ τὰ σχισμένα ὑποδήματα ;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ σεῖς

— Ἄ ! ὁ καυμένος Ζαφαρῆς ! θὰ εἶπατε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὲν εἶπα τοῦτο, ἀλλὰ ἠρυθρίασα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἡ δὲ κυρία θὰ ἐγέλασε. Λαμπρά !
Πῶς με ἀρέσκει τὸ νὰ κάμνω νὰ γελοῦν
Γυναῖκες !

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μετὰ δολοφόνων πάντοτε

Σχιστίζεσαι ἀτίμων.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ με μαθητὴς

Ἄθώους καθὼς πρόβατα, μὲ κληρικούς.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Παντοῦ σὲ συναντῶσι μετὰ γυναικῶν
Διεφθαρμένων.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Εἶνε κόραι φαντασταί,

Ὅλοι ἀγάπη! Ἔ καλὰ! καὶ διὰ σᾶς
Δὲν λέγουν τόσα; Δὲν κατηγοροῦν καὶ σᾶς
Διὰ ὁμοίας κατακτήσεις γυναικῶν
Ὁραίων καὶ μὲ βλέμμα γοητευτικόν,
Ποῦ πάντοτε ἐμπνέει τὰ τραγούδια μου;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ τέλος ἔχεις φίλον τὸν Ματαλοβόν,
Τῆς Γαλικίας τὸν ἀπαίσιον ληστήν,
Ὅστις, μεθ' ὅλα τῆς ἀστυνομίας μας
Τὰ μέτρα, τὴν Μαδρίτην κατερήμωσε.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἄς κρίνωμεν, ἂν θέλετε, μὲ δίκαιον.
Γυμνὸς θὰ ἦμην ἂν δὲν τὸν ἐγνώριζα,
Καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἦτο εὐπρεπές. Χωρὶς
Ἐνδύματα ἰδῶν με τὸν Δεκέμβριον
Εἰς τὰς ὁδοὺς, πολὺ μὲ ἐλυπήθη.—Καὶ
Τοῦ φιλαρέσκου καὶ εὐώδους κόμητος
Τῆς Ἄλβας τὸ κολόβιον, ποῦ ἔκλεψαν
Τὸν παρελθόντα μῆνα . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τί;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἔχω ἐγώ.

Ἐκεῖνος μοῦ τὸ ἔδωσε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τὸ ἔνδυμα

Τοῦ κόμητος; Καὶ δὲν αἰσχύνεσαι;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτέ

Κολόβιον νὰ φέρω δὲν θὰ αἰσχυρθῶ
Πεποικιλμένον, χρυσοκέντητον, ἀφοῦ
Μοῦ δίδῃ τὸν χειμῶνα ζέστη κα' εὐμορφιά

Τὸ καλοκαίρι. — Κκινουργές δὲν βλέπετε
Πῶς εἶνε;

(Ἡμικανοῖγει τὸν μανδύαν του, ὅφ' ὃν διακρίνεται λαμπρὸν ἐξ
ἐρυθρᾶς μετάξης καὶ χρυσοποίκιλτον κολῶβιον).

Πλήρη ἔχει τὰ θυλάκια
Ἄπο χιλίας πρὸς τὸν κόμητα ἐρωτικᾶς
Ἐπιστολᾶς. Ποσάκις ἄθλιος, πεινῶν,
Ἐρωτευμένος, βλέπω μαγειρεῖόν τι
Εἰς κάποιον ὑπόγειον θερμόν, κ' ἐκεῖ
Τῶν φαγητῶν ἡ κνίσσα εἰς τοὺς ῥώθωνας
Μοῦ ἔρχεται. Ἔ, τότε κάθημαι ἐκεῖ,
Ἀναγινώσκων τοῦ κυρίου κόμητος
Τὰ τρυφερά του γράμματα καὶ ἀπκτῶν
Τὸν στόμαχον καὶ τὴν καρδίαν ἐν ταύτῳ,
Ἀπολαμβάνω τὴν ὄσμην τοῦ γεύματος
Καὶ τὴν σκιάν τοῦ ἔρωτος!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καίσαρ . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

"Ε!

Ἐξάδελφέ μου, πρῦσαι τὰ παράπονα.
Εἶμαι μεγάλος κύριος, ἀλήθεια,
Καὶ συγγενῆς σας. Μὲ ὀνομάζουν Καίσαρα,
Κόμητα Δὲ Γαρόφα. Ἄλλ' ἡ τύχη μου
Ἐκ γενετῆς τρελὸν μὲ ἔκαμε. Κ' ἐγὼ
Πλούσιος ἦμην, κτήσεις καὶ ἀνάκτορα
Εἶχον καὶ ἠδυνάμην ἀξιοπρεπῶς
Νὰ συντηρῶ καμμίαν Σελιμένην. Πλὴν
Πρὶν ἔτι συμπληρώσω ἔτη εἴκοσι
Τὰ εἶχον σπκταλήσει ὄλα, καὶ ἀπὸ
Τὰς εὐτυχίας, ἀληθεῖς, πλαστᾶς, οὐδὲν
Ἔμεινε πλέον, εἰμὴ πλῆθος πιστωτῶν,
Οἵτινες ἐφωνάσκουν τὸ κατόπιν μου.
Τότε ἐτρέπην εἰς φυγὴν καὶ ἠλλαξά
Τὸ ὄνομά μου. Ἄλλο τώρα τίποτε
Δὲν εἶμαι παρὰ ἑνὸς μόνου Ζαχαρῆς
Εὐτράπελος, ποῦ ἄλλος ἀπὸ σας κανεῖς
Νάναγνωρίση δὲν θὰ δυνηθῆ. Πρῶτῃ

Τὰ χρήματά σας δὲν τὰ εἶδα, κύριε.
 Ἔ, δὲν μὲ μέλλει. Νύκτα ἀναπαύομαι
 Ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου κλίνων κεφαλὴν
 Ὑπὸ τὸ κυανοῦν στερέωμα, ἔμπρὸς
 Τῶν γηραιῶν μεγάρων τῶν Τρεβέ. — Ἐκεῖ
 Ἐννέα τώρα ἔτη μὲ εὕρισκ' ἡ νύξ. —
 Καὶ πάλιν εἶμαι εὐτυχής. Μὰ τὸν θεόν,
 Εἶνε ὠραία τύχη. Πάντες ὡς νεκρόν,
 Μὲ ἐκλαμβάνουν, ἢ εἰς τὸν διάβολον,
 Εἰς τὰς Ἰνδίας εὕρισκόμενον. Διψῶ,
 Ἄπο τὴν κρήνην πίνω τὴν γειτονικὴν,
 Καὶ ἔπειτα βαδίζω θριαμβευτικῶς.
 Τ' ἀνάκτορά μου, ἀπὸ ὅπου ἄλλοτε
 Τὰ χρήματά μου ὄλα ἔκαμαν πτερὰ,
 Ὁ Ἐσπινόλας τὰ κατέχει σήμερον,
 Ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Πάπα. Τί νὰ γείνη, Ξ!
 Ὅταν ἐκ τύχης διαβαίνω ἀπ' ἐκεῖ,
 Εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ κυρίου πρεσβευτοῦ,
 Ὅπου λαξεύουν Βάκχον εἰς τὴν θύραν του,
 Τὰς συμβουλὰς μου δίδω. — Τώρα δύνασθε
 Νὰ μοῦ δανείσῃτ' ἕως δέκα τάλληρα ;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἔ, ἀκουσέ με . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, σταυρῶν τοὺς βραχίονας
 Τώρα καὶ τὸ ὕφος σας

Ἄς ἴδωμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ὦ Καίσαρ, σὲ ἐκάλεσα
 Διότι νὰ σὲ ὠφελήσω ἤθελα.
 Πλούσιος, ἄνευ τέκνων καὶ πρεσβύτερος,
 Μὲ λύπην μου σὲ βλέπω εἰς τὴν ἄβυσσον
 Φερόμενον καὶ θὰ σὲ σύρω ἐξ αὐτῆς.
 Καθὼς σὲ βλέπω τώρα, εἶσαι δυστυχής.
 Ὅσα ὀφείλεις θὰ πληρώσω, ὄλας σου
 Τὰς κτήσεις θ' ἀποδώσω, καὶ εἰς τὴν αὐλὴν
 Ὡραῖον πάλιν, ἐρωτότροπον ὡς πρὶν
 Θὰ εἰσαγάγω κύριον. Ὁ Ζαφαρὴς
 ἂ ἀποθάνῃ ἵνα ἀναγεννηθῇ

Ὁ Καίσαρ, θέλω ὅπως κατ' ἀρέσκειαν,
 Ἀφθόνως, ἀνευ ρόθου, εἴτε μέλλοντος
 Φροντίδα, νὰ ἀντλήσῃς ἐκ τοῦ ταμείου μου.
 Ὅποτεν ἔχη συγγενεῖς ὁ ἀνθρώπος
 Ἀνάγκη, Καίσαρ, νὰ τοὺς βοηθῇ καὶ νὰ
 Προσφέρεται εὐσπλάγχχνως . . .

(Ἐφθόνον ὁ Σαλούστιος ἠμιλεῖ, ἡ ὄψις τοῦ Καίσαρος ἀναλαμβάνει ἔκφρασιν αὐξούσης ἐκπλήξεως ἀνθρώπου εὐτυχοῦς καὶ πιστεύοντος εἰς ὅσα ἀκούει).

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ὡς διάβολος

Ἐχάτε πνεῦμα πάντοτε, καὶ ὄλ' αὐτὰ
 Ἐχουν μεγάλην εὐγλωττίαν. Λέγετε.

ΔΟΝ ΣΑΔΟΥΣΤΙΟΣ

Ἄλλ' ὑπὸ ἓνα ἔρον, Καίσαρ. Παρευθὺς
 Θὰ σοῦ τὸν ἐξηγήσω. Λάβε κατ' ἀρχῆς
 Ὅσα μαζῆ μου ἔχω χρήματα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

(λαμβάνων τὸ πλήρες χρυσίου χρηματοφυλάκιον)

Ἄλλὰ

Αὐτὸ εἶνε ἐξόχως θαυμαστόν.

ΔΟΝ ΣΑΔΟΥΣΤΙΟΣ

Εὐθὺς

Θέλω σοῦ δώσει ἄλλα πεντακόσια
 Δουκάτια.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ ἐκθαμβος

Ὡ μαρκήσιε . . .

ΔΟΝ ΣΑΔΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ μάλιστα

Σήμερον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἄλλὰ σεῖς μὲ κατακτήσατε
 Ὀλόκληρον. Ὡς πρὸς τὸν ἔρον, παρευθὺς
 Προστάξατέ με. Μὰ τὴν πίστιν μου, ἰδοὺ
 Τὸ ξιφὸς μου, καὶ εἶμαι δοῦλός σας.
 Ἄν σας ἀρέσκη τοῦτο, εἶμαι ἕτοιμος
 Νὰ τὸ σταυρώσω μὲ τὸν Δὸν Σπαθέντον, παῦ
 Εἶνε τοῦ ἄδου ἀρχηγός.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τὸ ἔξός σου

Δέν θέλω, Καίσαρ, κ' ἔχω λόγον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τότε τί;

Δέν ἔχω ἀπολύτως ἄλλο τίποτε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ χαμηλότερα φωνῆ

Νομίζω πῶς γνωρίζεις κάθε ἀθλίον

Εἰς τὴν Μαδρίτην. Εἶν' εὐτύχημα αὐτό.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μεγάλως μὲ τιμᾶτε . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

"Οχλον πάντοτε

Μαζῆ σου σύρεις, νὰ ἐγείρης δύνασαι

"Οχλαγωγίαν ἐν ἀνάγκῃ. "Ισως δύναται:

Αὐτό νὰ χρησιμεύσῃ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καθὼς φαίνεται,

Μὰ τὴν τιμὴν μου, θέλετε μελόδραμα

Νὰ κάμνετε. Καὶ ποῖον μέρος ἀρκῆ γε

Δίδετε εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν μου;

Ἢ μουσικὴ θὰ ἦνε ἢ τὸ ποίημα;

Προστάξατε. Εἶμαι φοβερὸς ὀχλαγωγός.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἄλλ' ἀποτεινομαι πρὸς τὸν Δὸν Καίσαρα,

Καὶ ὄχι πρὸς τὸν Ζαφαρῆ.

(ἐπὶ μᾶλλον ταπεινῶν τὴν φωνήν)

Ἴδου λοιπόν:

Ἐχω τινὸς ἀνάγκην, ὅστις παρ' ἐμοὶ

Διὰ τι ἔργον σκοτεινὸν νὰ ἐργασθῆ,

Ἴνα δημιουργήσω μέγα τι συμβάν.

Κακὸς δὲν εἶμαι, ἀλλὰ εἶνε ἡ στιγμή

Τυιαύτη, ὥστε καὶ ὁ περισσότερον

Εὐαίσθητος, ἀφίνων πάσαν συστολήν,

Συντόνως εἰς τὸ ἔργον πρέπει νὰ δοθῆ.

Θὰ γείνης πλούσιος, πλὴν, χωρὶς θόρυβον,

Πρέπει νὰ μὲ συνδράμῃς, ὡς αἱ κυνηγοὶ

Κρύπτουν κλωστήν ὑπὸ τι λάμπον κάτοπτρον,

Νὰ στήσω τὴν παγίδα εἰς κορυθαλόν,
 Ἦ μᾶλλον μίαν κόρην. Πρέπει τὰ λοιπὸν
 — Δὲν εἶσαι δὲ καὶ λίαν εὐσυνείδητος —
 Διὰ σχεδίου θαυμασίου, τρομεροῦ,
 Ἴνα ἐκδικηθῶ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἐκδικηθήτε;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ κατὰ τίνος;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Κατὰ γυναίκας.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ ἀπειλῶν αὐτὸν ἀγερῶχος.

ᾠ μὴ

Εἰπήτε ἄλλο πλέον.—Φθάνει. Ἐν τιμῇ,
 Ἴδού, ἐξ ἀδελφῆ μου, τίς ἡ γνώμη μου
 Ὡς πρὸς αὐτό.—Ἐκεῖνος, ὅστις ταπεινῶς,
 Ὅχι εὐθέως θέλει νὰ ἐκδικηθῇ,
 Καὶ δύναται νὰ φέρῃ σπάθην, εὐγενῆς
 Διὰ πλεκτάνης, ἐναντίον γυναικός
 Ἄνῆρ, ἐκεῖνος, ὅστις ἀρχῶν γεννηθεὶς,
 Δὲν ἐναργεῖ ἢ ὡς κοινὸς κατάσκοπος,
 Ἐκεῖνος, εἴτε τῆς Καστίλλης μεγιστάν
 Τύχει νὰ ἦνε ἢ ἠχοῦσι χάριν του,
 Ὅσακις διαβαίνει, ἤχοι σάλπιγγος,
 Ἦ εἶνε φορτωμένος ἀξιώματα,
 Τιμᾶς, ἢ ὑποκόμης ἢ μαρκήσιος
 Εἶνε αὐτός, γενναίου οἴκου, παλαιοῦ
 Ἀπόγονος—δὲν εἶνε δι' ἐμέ, εἰμὴ
 Εἰς ἄνθρωπος ἀχρεῖος, καταχθόνιος,
 Καὶ σκοτεινός, ὅποιον ἤθελα χαρῆ
 Νὰ ἴδω κρεμασμένον εἰς τὴν πόλιν μας
 Εἰς ἀμοιβὴν τῆς ῥυπαρᾶς δειλίας του.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καίσαρ! . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Οὔτε λέξιν, μὲ ὑβρίζετε!

(ρίπτων τὸ χρηματοφυλάκιον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δὸν Σαλουστίου)
 Τὸ μυστικόν σας μὲ τὸ χρῆμά σας μαζῆ
 Φυλάξατέ τα. Ἐννοῶ τοὺς κλέπτας καὶ
 Ληστές, τοὺς δολοφόνους· ἐννοῶ ἐὰν
 Εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος ἐκβιάζομεν
 Μὲ ἔφοδον, μὲ δόρυ εἰς τὰς χεῖρας καὶ
 Μὲ πειρατὰς συντρόφους, ἕνα πύργον· ἢ
 Ἄν κρεουργοῦμεν, ὡς ληστικὶ ποῦ εἶμεθα.
 Τοὺς ὑπηρέτας καὶ τοὺς δεσμοφύλακας,
 Ἴσοι πρὸς ἴσους, ἄνδρες κατ' ἀνδρῶν. Ἀλλὰ
 Τὸ νὰ ἐπιδιώκῃς τὴν καταστροφὴν
 Κ' ὑπὸ τοὺς πόδας νὰ ἀνοίγῃς γυναικὸς
 Ἐν βράθρον· ὡς ὄπλον ἐναντίον τῆς
 Αὐτὴν νὰ λάβῃς τὴν ἀδυναμίαν τῆς·
 Νὰ τὸ συλλάβῃς τὸ ταλαίπωρον πτηνόν
 Διὰ πλεκτάνης· πρὶν ἢ γείνω ἄτιμος
 Τόσον πολὺ καὶ μιτητὸς καὶ ἄθλιος,
 Οὐτιδανὸς καὶ μοχθηρὸς, ἀκόμη ἂν
 Διὰ τοῦ μέσου μόνον τούτου πλούσιος
 Θὰ ἐγινόμεν καὶ μεγάλος κύριος,
 Θὰ ἐπροτίμων κύνες τὸ κρανίον μου
 Εἰς τὰ βασκανιστήρια νὰ φάγωσι.
 Γνωρίζει τὴν ψυχὴν μου ὁ θεὸς, αὐτὸς
 Νὰ μαρτυρήσῃ δύναται.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἐξάδελφε . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δὲν θὰ φθονήσω τὰγαθὰ σας πώποτε.
 Ἐφόσον ζῶ τὴν ἐλευθέραν μου ζωὴν,
 Εἰς τὴν πηγὴν θὰ εὔρω ὕδωρ ἄφθονον,
 Εἰς τοὺς ἀγροὺς ἄερα, κάποιον ληστὴν
 Ἴνα μοῦ δώσῃ εἰς τὴν πόλιν ἔνδυμα
 Διὰ τὸ ψῆχος, τὴν ψυχὴν μου πρόθυμον
 Νὰ λησμονήσῃ παρελθόντα ἀγαθὰ,
 Καὶ εἰς τὰ μέγαρά σας, κύριε, στοάς,
 Ὅπου τὴν μεσημβρίαν ν' ἀναπαύομαι
 Ἀμέριμνος καὶ στρέφων εἰς τὸν ἥλιον
 Τοὺς πόδας μου, τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν σκιάν.

— Σας χαιρετῶ. Γνωρίζει μόνος ὁ θεὸς
Τίς εἶνε ἐκ τῶν δύο μας ὁ δίκαιος.
Μὲ τοὺς ὁμοίους, τοὺς ἀνθρώπους τῆς Αὐλῆς,
Θὰ σας ἀφήσω, Δὸν Σαλούστιο, κ' ἐγὼ
Μὲ τοὺς ληστές μου μένω. Μὲ τοὺς λύκους ζῶ,
Ἄλλ' ὄχι μὲ ἐχίδνας.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

"Ακουσε . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτέ.

"Ας τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὐτή.
Ταχέως στείλατέ με εἰς τὴν φυλακὴν,
Ἄν τὸ ἐπιθυμεῖτε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Περισσότερον

Ὡς ἀποσκληρυνθέντα σὲ ἐνόμιζα.
Ἢ δοκιμὴ μου σὲ ὠφέλησε. Πολὺ
Εὐχαριστοῦμαι. Δόσε μοι τὴν χεῖρά σου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Πῶς!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Νὰ σὲ δοκιμάσω ἤθελα. Αὐτὰ
Τὰ εἶπα. Ἔλα διὰ νὰ ἀστειευθῶ.
Τίποτε ἄλλο.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Θὰ πιστεύσω ὀρθίως

"Ὅτι κοιμῶμαι. Ἢ ἐκδίκησις
Καὶ ἡ συνωμοσία, ἡ γυνή . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Σιζ,

"Ανεμος, φαντασία!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δόξα τῷ Θεῷ!

"Ὀνειρον τῶν χρεῶν μου ἢ ἐξόφλησις;
Τὰ πεντακκόσια δουκάτα ἀνεμος;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἵπάγω νὰ τὰ φέρω.

(Διευθύνεται πρὸς τὴν ἐν τῷ βάθει θύραν καὶ νεύει εἰς
τὸν Ρουΐ Βλας νὰ εἰσέλθῃ).

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

(εἰς τὰ προσκήνια, παρατηρῶν λοξῶς τὸν Δὸν Σιλοῦστιον)

Ἄ! προδότου πρόσωπον!

Καὶ ἂν σοῦ εἴπῃ καὶ τὸ στόμα του, ἀλλὰ
Τὸ βλέμμα λέγει ἴσως.

ΔΟΝ ΣΙΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ρουί Βλας,

Ἐδῶ νὰ μείνῃς.

(πρὸς τὸν Δὸν Καίσαρα)

Ἐπκνέρχομαι εὐθύς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ¹

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Λαιπὸν δὲν ἠπατήθην, μὰ τὴν πίστιν μου!
Σὺ εἶσαι, Ρουί Βλας;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Σὺ εἶσαι, Ζαφαροῦ;

Καὶ τί ζητεῖς εἰς τὰ ἀνάκτορα αὐτά;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Περαστικός εἰσῆλθα· ἀλλ' ἀναχωρῶ.
Εἶμαι πτηνὸν καὶ ἀγαπῶ τὴν ἔκτασιν.
Πρὸς τί μετῆμφιέσθης μὲ τὸ ἔνδυμα
Αὐτό;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν φαίνωμαι
Μὲ ἔνδυμα ἄλλο.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τί μοῦ λέγεις;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Δόσε μου

Τὴν χεῖρά σου νὰ σφίξω, καθὼς ἄλλοτε
Τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χρόνους τῆς χαρᾶς
Καὶ ἀθλιότητός μου, ὅτε ἄστεγος
Ἐπέρων τὴν ἡμέραν, νῆστις, κ' ἔτρεμα
Τὴν νύκτα ἐκ τοῦ ψύχους, ὅτ' ἐλεύθερος¹ Πράξις Α'. Σκηνὴ Γ'.

Ὑπῆρξα ἐπὶ τέλους ! — Ἦμην ἄνθρωπος
 Ἀκόμη τότε, ὅτε μὲ ἐγνώριζες !
 Ἐκ τοῦ λαοῦ κ' οἱ δύο καταγόμενοι
 — Εἶμεθα τότε εἰς τοῦ βίου τὴν αὐγὴν ! —
 Τόσον πολὺ ἀλλήλους ὠμοιάζομεν
 Ὡστε ὡς δύο ἀδελφοὺς ἐνόμιζον.
 Ἄσ' ἕς ὠραία ἡ αὐγὴ ἀνέτελλεν
 Ἐψάλλομεν τὴν νύκτα ἐκοιμώμεθα
 Ἐγγὺς ἀλλήλων ὑπὸ τὸ διάστερον
 Στερέωμα, καὶ μόνος ὁ καλὸς θεὸς
 Μᾶς ἔβλεπε — προστάτης καὶ πατὴρ ἡμῶν.
 Κοινὰ τὰ πάντα εἶχομεν. Ἄλλ' ἔφθασε
 Στιγμὴ μαιραία, καθ' ἣν ἕκαστος ἡμῶν
 Τὸν πεπρωμένον δρόμον ἔλαβεν. Ἴδου
 Σ' ἐπαναβλέπω πάλιν, μετὰ ἔτη τέσσαρα,
 Τὸν ἴδιον καὶ πάλιν, εὐθυμον καθὼς
 Παιδίον, ὡσὰν βοημὸν ἐλεύθερον,
 Τὸν Ζαφαρῆν ἐκείνον πάντα, πλούσιον
 Ἐν τῇ πτωχείᾳ, ὅστις τίποτε ποτὲ
 Δὲν εἶχεν, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐπόθησε !
 Ἄλλ', ἀδελφέ μου, βλέπεις ποῖα εἰς ἐμὲ
 Μεταβολὴ ἐπέηλθε ! Ἄκουσε λοιπόν :
 Τὸν ὄρφανὸν ἐξ οἴχτου εἰς ἔν λύκειον
 Εἰσήγαγον, ἐκεῖ δὲ μὲ τὰς γνώσεις μου
 Καὶ ὁ ἐγωϊσμός μου ἠῤῥῆσε μαζῆ,
 Κ' ἰδοὺ ὄνειροπόλος ἔγεινα, ἀντὶ
 Ἐργάτου. Ἦτο δυστυχῆς ἢ εὖνοια !
 Σὺ τὸ εἰξεύρεις, μὲ ἐγνώρισες καλά !
 Τὰς σκέψεις, τὰς εὐχὰς μου, πρὸς τὸν οὐρανὸν
 Ἀπηύθυνα μὲ στίχους ἀφρονας. Ἐὰν
 Μὲ ἔσκωπτες κ' ἐγέλας, σοῦ ἀντέτασσα
 Χιλίους λόγους. Τὴν ψυχὴν διέφλεγε
 Φιλοδοξία. Διατί νὰ ἐργασθῶ ;
 Σκοπὴν δὲν εἶχαν ὀρισμένον πρὸ ἐμοῦ,
 Ἐνόμιζον τὰ πάντα ὡς πραγματικά,
 Ὡς δυνατά, στηρίζων τὰς ἐλπίδας μου
 Ἐπὶ τῆς τύχης ὄλας. — Εἶμαι ἔπειτα
 Ἀπὸ ἐκείνους ὅσοι τὴν ἡμέραν των

Ὀνειροπόλοι, σκεπτικοὶ διέρχονται
 Ἐνώπιον μεγάρων πλούτου μυθικοῦ
 Βλέποντες τὰς δουκίσσας νὰ εἰσέρχωνται
 Καὶ φεύγουν. Οὕτω κάποτε μοῦ ἔτυχε
 Θνήσκων ἐκ πείνης, κατακείμενος χαμαί,
 Ἐν ὀκνηρίᾳ κ' αἰσχει νὰ προμηθευθῶ
 Τὸν ἄρτον μου, διότι ἄλλως δυνατὸν
 Δὲν ἦτο. ὦ, ὅπότεν ἤμην εἰκοσιν
 Ἐτῶν, πιστεύων εἰς τὴν εὐφύαν μου,
 Πλανώμενος γυμνόπους διὰ τῶν ὁδῶν,
 Ἐχάνα τὸν καιρὸν μου μελετῶν ἐπὶ
 Τῆς τύχης τῶν ἀνθρώπων. Ἐσχεδιάζα
 Δι' ἄλλα κάτι — ἦσαν σχέδι' ἀπειρα.
 Τῆς Ἰσπανίας ἕκτειρα τὰς συμφορὰς,
 Κ' ἐπίστευα, ὦ πνεῦμα ἀσθενές, ἐγὼ
 Ὅτι ἐχρειαζόμενον εἰς τὸν κόσμον. — Ἐ,
 Τὸ βλέπεις, φίλτατέ μου, τὰποτέλεσμα:
 Εἰς ὑπηρέτης!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸ γνωρίζω, ταπεινὴ
 Εἶνε ἡ πείνα θύρα. Ὅταν δι' αὐτῆς
 Εἶνε ἠναγκασμένος νὰ διέλθῃ τις,
 Μέγας καλεῖται, ὅστις περισσώτερον
 Νὰ κόψῃ κατορθώσῃ. Πλὴν καλίρροια
 Ἡ τύχη εἶνε. Θάρρος!

.
 Ἐλπίζε!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Νὰ ἐλπίζω! Ἄλλὰ τίποτε
 Ἀκόμη δὲν εἰξεύρεις. Ὑπὸ ἔνδυμα
 Νὰ ζῆς ἐξευτελίζον, μισητόν, καὶ νὰ
 Χάσῃς πᾶσαν χαρὰν σου καὶ ἐγωῖσμόν,
 Εἶνε μηδέν. Νὰ ἦσαι δούλος, χαμερπής,
 Οὔτε αὐτὸ σημαίνει. — Ἀκουσον λοιπόν.
 Οὐδὲν ὅμως, ἀδελφέ μου, τὸ αἰσθάνομαι
 Τὸ αἰσχος τούτου τοῦ ἐνδύματος,
 Διότι περικλείω εἰς τὸ στήθος μου
 Πυρίνην ὕδραν, ἥτις τὴν καρδίαν μου

Συστρεφομένη μου πιέζει λυσσωδῶς.
 Τὸ ἔξωθεν ἐμπνέει φόβον, ὃ ἐάν
 Ἐβλεπες καὶ τὰ ἔσω!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δὲν σὲ ἐννοῶ.

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

ὦ, μάντευσε, ὑπόθεσ, ἀνακάλυψε,
 Βασάνισα τὸν νοῦν σου. Ζήτει κἄτι τι
 Παράδοξον καὶ ἄφρον, κἄτι τρομερόν,
 Ἄνηκουστον, μοιραῖον, ὑπερ ἐκπληξιν
 Θὰ προξενήσῃ. ὦ καὶ δηλητήριον
 Ἐάν κατασκευάσῃς φοβερόν, ἢ ἂν
 Ἄβυσσον ἀνορύξῃς, μᾶλλον ἀπεχθῆ
 Καὶ τῆς παραφροσύνης, πλέον σκταινὴν
 Ἐγκλήματος, ἀκόμη δὲν θὰ δυνηθῆς
 Μίαν ιδέα νὰ συλλάβῃς ἀσφαλῆ
 Τοῦ μυστικοῦ μου. — Δὲν μαντεύεις; — ὦ καὶ τίς
 Ἦθελε τὸ μαντεύσει; — Εἰς τὴν ἄβυσσον,
 Εἰς ἣν με σύρει, Ζαφαρῆ, ἡ μοῖρά μου,
 Τὰ βλέμματά σου βίψε. Τὴν βασίλισσαν
 Ἠγάπησα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Θεέ μου!

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

Μία κεφαλή,

Φέρουσα στέμμα αὐτοκράτορος χρυσοῦν,
 Εἰς τὸ Ἄρανζουέζ ἢ τὸ Ἐσκουριάλ
 — Ἐνίοτε καὶ εἰς τὰν ἀκτορα αὐτὰ —
 Ὑπάρχει, ἀδελφέ μου· εἶνε ἄνθρωπος,
 Ὅστις ἀπὸ τοῦ ὕψους μόλις φαίνεται
 Καὶ τὸν ὀπίθον ὀνομάζουσι τρέμοντες·
 Ἐνώπιόν του, ἔπως καὶ πρὸ τοῦ θεοῦ,
 Εἴμεθα ὅλοι ἴσοι· πάντες ἐντρομοί
 Τὸν ἀτενίζουσι, πάντες τὸν ὑπηρετοῦν
 Γονυπετεῖς· ἐάν τις καλυφθῆ ποτε
 Ἐνώπιόν του, εἶνε ὑψηλὴ τιμὴ.
 Εἰς ἐν του νεῦμα δύνανται νὰ πέσωσιν
 Αἱ κεφαλαί μας· εἶνε μέγα γεγονός

Ἐκάστη φαντασίᾳ του' ἀγέρωχος,
 Καὶ ὑπὸ μεγαλεῖον καλυπτόμενος
 Μέγα καὶ καταπλήσσειν, ἀγαπᾷ νὰ ζῆ
 Μόνος. Τὸ κράτος του ἐκτείνεται ἐπὶ
 Τῆς ἡμισείας οἰκουμένης. Ἐ λοιπόν,
 Ἐγώ, θαλαμηπόλος — ναι! — τὸν ἄνθρωπον
 Αὐτόν, τὸν Βασιλέα, τὸν ζηλοτυπῶ!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸν βασιλέα!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Μάλιστα, ζηλοτυπῶ
 Τὸν βασιλέα! Βέβαι' ἀφοῦ ἀγαπῶ
 Τὴν σύζυγόν του.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δυστυχῆ!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἄλλ' ἀκουσε:

Τὴν περιμένω καθ' ἡμέραν τακτικῶς
 Ἐκ τοῦ ὕπου διαβλίνει. Εἶμαι ὡς τρελός.
 Ὡ, ἡ ζωὴ της, τῆς δυστήνου γυναικὸς,
 Εἶνε ἀνία. — Κάθε νύκτα σκέπτομαι
 Αὐτό. Νὰ ζῆ ἐν μέσῳ τῆς Αὐλῆς αὐτῆς
 Τοῦ μίσους καὶ τοῦ ψεύδους, σύζυγος αὐτοῦ
 Τοῦ Βασιλέως, ὅστις ὅλον τὸν καιρὸν
 Εἰς τὸ κυνῆγι τὸν διέρχεται. — Ὁ βλαξ!
 Ὁ ἄφρων! — Μόλις εἶν' ἐτῶν τριάκοντα
 Κ' ἐγγράσει! Δὲν εἶνε ἄνθρωπος σωστός.
 Ἀνάξιος νὰ βασιλεύῃ καὶ νὰ ζῆ.
 — Εἶνε ἐκφυλλισμένη οἰκογένεια!
 Ἀπὸ τὴν ἀτονίαν δὲν ἠδύνατο
 Οὔτε ἐν φύλλον χάρτου ὁ πατὴρ αὐτοῦ
 Νὰ τὸ κρατήσῃ! — Τόσον νέα, εὐμορφος,
 Τὴν χεῖρά της νὰ δώσῃ εἰς τὸν Κάρολον
 Τὸν Δεύτερον! Ἐκείνη! Ὡ τί συμφορὰ!
 — Κάθε ἐσπέραν μεταβαίνει εἰς μοναστήριον
 Καλογραϊῶν. Εἰξεύρεις; Παρὰ τὴν ὁδὸν
 Ὀρταλετζά. Πῶς ἡ τρελὴ ἰδέα αὐτῆ
 Μοῦ ἦλθε, δὲν γνωρίζω. Κρίνε ὅμως σύ.

Φαντάσου· τῇ ἀρέσκει ἄνθος κυανοῦν
 Ἐπὶ τὴν Γερμανίαν. Λεύγην δὲ μακρὰν
 Ἐπάγω, ἕως τὸ Καραμανσέλ, αὐτὰ
 Τὰ ἄνθη νὰ τὰ εὔρω. Τὰ ἐζήτησα
 Κ' εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσι.
 Εἰς ἀνθοδέσμην πλέκω τὰ καλλίτερα...
 — Ὅμως σοῦ λέγω πράγματα ἀνόητα —
 Ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ Βασιλικοῦ, ὡσάν
 Κλέπτης εἰσδύω τὰ μεσάνυχτα, αὐτὸ
 Τὸ ἄνθος νὰ ἀφήσω εἰς τὰ γαπητὸν
 Θρονίον τῆς. Χθὲς μάλιστα ἀτόλησα
 Ἐντὸς τῆς ἀνθοδέσμης καὶ ἐπιστολὴν
 Νὰ θέσω. — Οἴκτειρέ με, ἀδελφέ! — Ἀλλὰ
 Διὰ νὰ φθάσω εἰς αὐτὸ τὸ κάθισμα,
 Τὴν νύκτα ἀναβαίνω τοῦ βασιλικοῦ
 Κήπου τοὺς τοίχους, οἱ ὅποιοι σιδηρᾶς
 Βελόνας ἔχουν νὰ τοὺς προφυλάττωσι.
 Ἐκεῖ θ' ἀφήσω κάποτε τὰ κῶλά μου.
 Τὰ ἄνθη μου εὐρίσκει; τὴν ἐπιστολήν;
 Τίποτε δὲν εἰξεύρω! Βλέπεις, ἀδελφέ,
 Πῶς εἶμαι ἄφρων!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Διάβολε! τὸ θράσος σου
 Σ' ἐκθέτει εἰς κινδύνους. Πράσεξε καλὰ!
 Ὁ κόμης τοῦ Ὀνιάτε, ὅστις, ὅπως σύ,
 Τὴν ἀγαπᾷ ἐπίσης, καὶ ὡς ἐραστῆς
 Καὶ ὡς αὐλάρχης τὴν φυλάττει αὐστηρῶς.
 Κάποιος φύλαξ, ὅστις ἀπὸ ἔρωτα
 Ἰδέαν δὲν θὰ ἔχη, εἰμπαρεῖ καλὰ
 Μὲ δόρυ νὰ τρυπήσῃ τὴν καρδίαν σου
 Καρμίαν νύκτα, πρὶν ἀκόμη μαρχνθοῦν
 Τὰ ἄνθη σου. — Μὰ, τί ιδέα εἶν' αὐτή;
 Νὰ ἀγαπήσῃς τὴν βασίλισσαν! — Μὰ, τί
 Σοῦ ἤλθε; Πῶς συνέβη τοῦτο;

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

Μὴ κ' ἐγὼ
 Γνωρίζω; Τὴν φυχήν μου ἤμην πρόθυμος
 Νὰ τὴν πωλήσω εἰς τὸν Σατανᾶν, ἀρκεῖ

Νὰ ἤμην κύριός τις, ὡς αὐτοὶ ἐκεῖ,
 Ποῦ βλέπω τώρα ἀπὸ τὸ παράθυρον
 Εἰσερχομένους, εἰς τὸν πύλον ἔχοντας
 Ἱπτερόν, ἀλκζονείαν εἰς τὸ μέτωπον·
 ὦ τί προθύμως δὲν θὰ ἔδιδα, εἰάν
 Μοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ θραύσω τὰ δεσμὰ
 Καὶ πλησιάσω τὴν βασίλισσαν, καθὼς
 Αὐτοί, μὲ ἔνδυμα ἄλλο ἐντιμότερον !
 Ἀλλὰ τοιουτοτρόπως πῶς πλησίον της,
 Ἐνώπιον ἐκείνων, νὰ εὐρίσκωμαι
 Μὲ ὑπηρέτου ἔνδυμα ! ὦ, δι' αὐτὴν
 Νὰ ἤμαι ὑπηρέτης ! — Εὐσπλαγχνίσου με,
 Θεέ μου !

(Πλησιάζει τὴν Δον Καίσαρα)

Ἐνθυμοῦμαι μὲ ἠρώτησεις
 Πρὸς τί τοιουτοτρόπως ἀγαπῶ αὐτήν,
 Πόσον καιρὸν ... Ἡμέραν μίαν ... πλὴν πρὸς τί
 Νὰ τὸ εἰπῶ ; Πάντοτε, εἶνε ἀληθές,
 Εἶχες μανίαν μὲ τὰς ἐρωτήσεις σου
 Νὰ τυρχνυξῆς με. Νὰ μὲ ἐρωτᾷς τὸ ποῦ,
 Τὸ πῶς καὶ πότε, διατί ; Τὸ αἷμά μου
 Μὲ πνίγει. Παραφύρως ἀγαπῶ αὐτήν.
 Τὴν ἀγαπῶ ! Ἴδου τὸ πᾶν !

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καλά.

Μὴ μοῦ θυμόνης !

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Ὁχι, πάσχω. Σύγγνωθι

Ἡ μᾶλλον φύγε. Ὑπάγε. ὦ, ὑπάγε·
 Ἄφησε, ἀδελφέ μου, ἓνα δυστυχῆ
 Ἄφρονά, τὸν ὁποῖον, ὑπὸ ἔνδυμα
 Θαλαμηπόλου, συγκινήσεις ἀνακτῆς
 Σπαράσσουν.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Νὰ σ' ἀφήσω ! Ἐγὼ ποῦ ποτὲ
 Δὲν ἔχω πάθει, ὡς αὐδένα ἀγαπῶν·
 Κώδων κενός, μὴ ἔχων ὅ,τι δύναται
 Ν' ἀποτελέσῃ ἦχον ἀνθρώπος πτωχός,

Ἄνευ ἐλπίδος ἐπιτιῶν τὸν ἔρωτα,
 Εἰς τὸν ὄποιον ῥίπτ' ἡ τύχη κάποτε
 Κανὲν σολδίων ἀπελπισ καρδίαν, ἥς
 Ὅλα ἡ ζωὴ παρήλθε· τοῦ θεάματος
 Τῆς χθὲς κατασχισμένον πρόγραμμα· ἐγώ,
 ὦ ἀδελφέ μου, βλέπεις, ὅτι δι' αὐτὸν
 Τὸν ἔρωτά σου, ὅστις ἀκτινοβολεῖ
 Ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν σου, σὲ φθανῶ, καθὼς
 Καὶ σὲ λυποῦμαι! — Ρουΐ Βλας! —

(Θλίβουσι τὰς χεῖρας σιωπηλοί, προσβλέποντες ἀλλήλους
 μετ' ἄλγους καὶ ἀγάπης).

Μεταβαίνομεν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τῆς βασιλίσσης αἰθούσας, ἐκαὶ
 ἔνθα ὡς ἐν δεσποτικῷ περικλείουσιν αὐτὴν αἱ τῆς Ἰσπανικῆς Αὐλῆς
 παραδόσεις, ὅταν ὁ Βασιλεὺς τύχη ἀπὸν. Εἶνε ἀπόγευμα ἡμέρας
 θερμῆς. Ἡ Μεγάλῃ Κυρία μετὰ τῶν Ἀκολούθων τῆς βασιλίσσης πε-
 ριστοιχίζουσιν αὐτὴν ἐργαζόμενοι. Ἐκεῖνη οὔτε νὰ ἐργασθῆ, οὔτε νὰ
 δεηθῆ δύναται. Παραβάλλει τὰς παιδικὰς τῆς ἀναμνήσεις πρὸς τοῦ
 παρόντος τὴν μονοτονίαν. Αἱ ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Βασιλέως ἐλπίδες
 τῆς ἐφυλλορρόησαν, ἐνῶ ἀπηνῶς τὴν καταδιώκει τὸ ἀπείσιον τοῦ
 Δὸν Σαλουστίου φάσμα. Μία φωτεινὴ ἀκτινοβολεῖ ἀκτίς: ὁ ἀγνωστος
 ἔρωσ.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.¹

Ὅπόσον τὴν φοβοῦμαι τὴν Αὐλὴν αὐτὴν!
 Εἰς τὴν καλὴν μου Γερμανίαν διατί
 Μετὰ τῶν συγγενῶν μου τῶν ἀγαπητῶν
 Ἀκόμη νὰ μὴ ἦμαι! Πῶς ἐτρέχομεν
 Ἡ ἀδελφὴ μου καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς ἀγρούς!
 Οἱ χωρικοὶ πλησίον μας διήρχοντο
 Μὲ στάχεις φορτωμένοι. Τί λαμπρὰ ζωὴ!
 Μαζὶ τῶν πόσους λόγους ἀντηλλάσσομεν!
 Οἴμοι! μίαν ἡμέραν ἦλθε κάποιος
 — Ὅλα του ἦσαν μαῦρα — διὰ νὰ εἰπῆ:
 «Τῶν Ἰσπανῶν θὰ γίνετε Βασίλισσα».
 Τὴν ἀδελφὴν μου τὴν καλὴν μου σύντροφον
 Ἐκ τῆς χειρὸς ἐχράτουν. Ἀπερίγραπτος

¹ Ἐκ τῆς Α' Σκηνῆς τῆς Β' πράξεως.

Τοῦ γέροντος πατρός μου ἦτο ἡ χαρά,
 Ἡ μήτηρ μου ἐθρήνει. Τώρα κλαίουσι
 Μιζῆ κ' οἱ δύο.

.....
 Ἄλλ' ἐδῶ τὸ πᾶν
 Μὲ ἀπελπίζει. Τὰ πτηνὰ ποῦ ἔφερον
 Ἐκ Γερμανίας καὶ αὐτὰ ἀπέθανον.
 Ἔπειτα, μ' ἐμποδίζουν τῆς πατρίδος μου
 Ἄνθη νὰ ἔχω. Δόγον ἔρωτος γλυκὺν
 Δὲν ἤκουσα ποτέ μου. Ἐὰν σήμερον
 Εἶμαι Βασίλισσα, ἐν τούτοις ἔλλοτε
 Ὑπῆρξα ἐλευθέρη.

Τί πληξίς ! ..

(Ἀκούεται ἔξωθεν μεμακρυσμένον ἄσμα)

Πλὴν τί θόρυβος εἶνε αὐτός ;

ΚΑΖΙΑΔΑ, ἐκ τῶν Ἀκολούθων.

Πλύντριαι τραγουδοῦσι, διερχόμεναι
 Διὰ τῶν θάμων.

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ἔξωθεν

Γιατί ν' ἀκούσω τὰ πουλιὰ
 Ποῦ κελαῖδουγ σιτὰ δάση,
 Ἄφοῦ ἡ δική σου ἡ λαλιὰ
 Ἰ' ἐκεῖνα θὰ περάσῃ ;

Γιατί τὸ φῶς εἰς τούρανου
 Τὰ ἄστρα νὰ ζητήσω
 Ἄφοῦ στοῦ μαύρου σου ματιοῦ
 Τὴν λάμψι θ' ἀντικρύσω ;

Δὲν θέλω τὴν πρωτομαγιά
 Λουλούδια, ἀφοῦ κρυμμένα
 Μὲς τὴν δικήν σου τὴν καρδιά
 Θὰ ταῦροι ἓνα ἓνα.

Ἀγάπη λένε τὸ πουλι
 Ποῦ εἰς τὸ δάσος ψάλλει·
 Τὸ ἄνθος ποῦ μασχοβολεῖ
 Τὸ ἄστρο ποῦ προβάλλει.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Εἶνε εὐτυχεῖς αὐταί !

Ὦ ναί ! Ψάλλουν τὸν ἔρωτα ! Τὸ ἄσμα των
Καὶ ἡ φωνή των καὶ κακὸν μοῦ προξενεῖ,
Ἄλλὰ συγχρόνως κ' εὐχαρίστησιν.

Ἄς ᾄνε ! Δὲν ὑπάρχει πλέον δι' ἐμέ
Δύοις λαμπρὰ ἡλίου χρωματίζουσά
Τὰς πεδιάδας, τῆς ἐσπέρας γλυκὺ φῶς,
Μεμακρυσμένα ἄσματα, ὅσα καθεὶς
Ν' ἀκούσῃ δύναται. Ἀπεχαιρέτησα
Τὸν κόσμον. Οὔτε δύναμαι νὰ θεωρῶ
Τὴν θείαν φύσιν ! Νὰ ἰδῶ δὲν δύναμαι
Τῶν ἀδελφῶν μου τὴν ἐλευθερίαν καν.

Εἰς τὴν εὐφλεκτον ὕλην καὶ εἰς μόνος ἀρκεῖ σπινθήρ. Ἡ ἱστορία τῆς γυναικὸς ὑπῆρξε πάντοτε ἡ αὐτή. Καὶ ἀναμνήσεις καὶ εὐτυχία καὶ ἐλπίδες μίαν ἔχουσι πηγήν — τὴν ἀγάπην. Προσηλοῦται εἰς κυανοῦν τῆς πατρίδος τῆς ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἀγνώστος χεὶρ τῆ φιδουδωρεῖ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ μυστηριώδης εἶνε ὁ μόνος συμπάσχων μετ' αὐτῆς, ὁ μόνος ὅστις ἔσπευσε νὰ τῆ καταστήσῃ ἡττόν ἀνιαρὰς τὰς ἀτελευτήτους ὥρας τῆς μονοτόνου ζωῆς τῆς. Ὁ ἀγνώστος οὗτος ἐπισπᾶται τὴν προσοχὴν τῆς, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν διάπυρον ἔρωτα. Τὸ κυανοῦν τῆς Γερμανίας ἄνθος ἀμείβεται διὰ τῆς σφοδρότερης ἀγάπης, ἡ δὲ ἀγάπη βασιλίσσης δύναται νὰ ἀναβιβάσῃ μέχρι κορυφῆς.

Ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ ὁ Ρουὶ Βλάς, Δουξ ἤδη τοῦ Ὀλμέδο καὶ πανίσχυρος πρωθυπουργός, κατακεραυνώνει τοὺς Ὑπουργούς, οἵτινες ὡς ἄρπυιαι εἶχον ἐπιπέσει ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμείου.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ¹

Κύριοι, καλὴν ὄρεξιν !

(Πάντες στρέφονται πρὸς αὐτὸν ἐκπληκτοὶ καὶ ἀνήσυχτοι.
Ὁ Ρουὶ Βλάς καλύπτεται, σταυρόνει τοὺς βραχίονας καὶ ἐξακολουθεῖ ἀτενίζων αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον).

Ὦ Ὑπουργοί

Ἄδέκαστοι ! Ὦ σύμβουλοι ἐνάρετοι !

¹ Πράξις Γ', Σκηνὴ Β'.

Οὕτω ὑπηρετεῖτε, κατακλέπτοντες
 Τὸν οἶκον τοῦ κυρίου ! Δὲν αἰσχύνεσθε
 Καὶ ἐκλέγετε τὴν ὄραν, ὄραν Ολιβεράν,
 Καθ' ἣν ἀγωνιώσα κλαίει ἡ πατρίς !
 Ἄλλα συμφέροντα δὲν ἔχετε ἐδῶ
 Ἡ τὰ θυλάκιά σας νὰ πληρώσητε,
 Καὶ νὰ τραπεῖτε μετὰ τρυφῆς εἰς οὐγὴν !
 Ἔστε στυγματισμένοι πρὸ τοῦ πίπτοντος
 Ἔθνους σας, τυμβωρύχοι, ἀφοῦ καὶ ἐντὸς
 Τοῦ τάφου του ζητεῖτε νὰ τὸ κλέψητε !
 Ἰδέτε, κ' αἰσχυνθῆτε ἀφοῦ ἴδητε.
 Ἡ Ἰσπανία μὲ τὴν ἀραιτὴν αὐτῆς,
 Ἡ Ἰσπανία μὲ τὸ μεγαλεῖδόν της.
 Ὅλα ἐκλείπουν ! Ἀπωλέσαμεν ἀπὸ
 Φιλίππου τοῦ Τετάρτου, χωρὶς πόλεμον,
 Τοὺς Πορτογάλλους καὶ τοὺς Βρασιλιανοὺς

 Ἰδέτε ! — Ἀπὸ δύσιν μέχρι τῆς ἀνατολῆς,
 Ὅλ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ὁποία σας μισεῖ,
 Σας θεωρεῖ γελῶσα. Ὡς εἴν σοιά
 Ὁ Βασιλεὺς σας ἦτο, τὸ βασιλεῖον
 Ἄγγλοι καὶ Ὀλλανδοὶ διαμοιράζονται.
 Ἡ Ρώμη σας ἐξαπατᾷ δὲν δύναται
 Τὸ κράτος ν' ἀποβλέψῃ μὲ πεποιθήσιν
 Ἀκόμη κ' εἰς τὸ Πεδεμόντιον αὐτό,
 Τ' ὅποσον ὅμως εἶνε χώρα φιλική.
 Ἡ Σαβοῖα καὶ ὁ δούξ της βάρβαρα
 Παρουσιάζουν διὰ τὴν κατάκτησιν
 Προσμένει ἡ Γαλλία εὐμενεῖς καιροὺς.
 Σας ἐνεδρεύει ἡ Αὐστρία ἕτοιμος
 Νὰ ἀποθάνῃ εἶνε, τὸ γνωρίζετε,
 Ὁ Βαυαρὸς Ἰνφάντης. Ὅσον δ' ἀφορᾷ
 Τοὺς ἀντιβασιλεῖς σας, εἰς Νεάπολιν
 Τὰ τοῦ Μεδίνα σκάνδαλα εἶν' ἀπειρα,
 Διότι ἐμωράνθη ἐκ τοῦ ἔρωτος
 Ὁ Βωδεμῶν πωλεῖ τὰ Μεδιόβανα,
 Τὴν Φλαμανδίαν ἐρημοῖ ὁ Λεγκανιέζ.
 Ποῖα ἐν τούτοις σωτηρία ; Ἐνδεικν

Τὸ κράτος πάσχει, χρήματα τὸ κράτος σας
 Δὲν ἔχει πλέον καὶ στρατὸν ἔχασαμεν
 Ἄναριθμήτους νῆας εἰς τὴν θάλασσαν,
 Εἰς τὴν ὑποίαν ὁ Θεὸς ἐφύσησε
 Τὸ πνεῦμα τῆς ὀργῆς του ! Καὶ ἀκόμη σεῖς
 Ἄποτολμάτε ! ... Ὡ, σκεφθῆτέ το καλῶς
 Πρὸ εἰκοσαετίας ἔτι ὁ λαὸς
 Ἐπέρογον φορτίον σέρων, κ' ὑπ' αὐτὸ
 Καμπτόμενος, διὰ τὰς ἀπολαύσεις σας,
 Διὰ τὰς παλλακίδας, διὰ σὰς αὐτούς.
 Ὁ δυστυχὴς λαὸς ἰδρῶνων ἔδωσε
 Ἐκκατομμύριά του τετρακόσια
 Τριάκοντα χρυσίου ! Δὲν ἀρκοῦν αὐτά ;
 Κ' ἐπιθυμεῖτε, ἄρχοντές μου ! ... Διὰ σὰς
 Δισχύνουμαι. — Τὴν χώραν περιτρέχουσι
 Τυχοδιώχται τόσοι, καταστρέφοντες
 Τὰ προϊόντα ὑπὸ πάντα θάμνον τῆς
 Τῶ ἐπλον ἐνεδρεύει. Δὲν μᾶς ἤρκεσαν
 Οἱ τῶν πριγκήπων πρὸς ἀλλήλους πόλεμοι,
 Κ' ἰδοὺ αἱ ἐπαρχίαι, αἱ μοναὶ ἡμῶν
 Ἄλληλοπολεμοῦνται, πρὸς καταστροφὴν
 Τοῦ τεθορυθημένου γείτονος αὐτῶν,
 Καθὼς εἰς πλοῖον καταβυθιζόμενον
 Ἄπηλπισμένοι ἀλλήλοσπαράσσονται !
 Κατεστραμμένη καὶ ἐχίδνας κρύπτουσα
 Ἡ Ἐκκλησία εἶνε χλόη φύεται
 Ἐκεῖ ἀφθόνως. Ἔργα δὲν δεικνύουσιν,
 Ἀλλὰ προγόνους οἱ μεγάλοι. Τίποτε
 Δὲν γίνεται ἐν δικαίῳ, ἀλλὰ, πάντοτε
 Καὶ πάντα, μόνον διὰ δολοπλοκιῶν.
 Ἡ Ἰσπανία βόρβρος κατήντησεν,
 Ἐκ τοῦ ὑποίου τᾶλλα ἔθνη δέχονται
 Τὸ μῦθσμα. Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του
 Τῶν μεγιστάνων ἕκαστος προσέλαβεν
 Ἀπείρους δολοφόνους, γλώσσας ἕκατὸν
 Λαλοῦντας, ἐκ Γενούης, Φλαμανδίας ἢ
 Ἐκ Σαρδηνίας. Τὸ Βαβέλ εὐρίσκεται
 Εἰς τὴν Μαδρίτην. Ἡ ἀστυνομία σας,

Ἦ αὐστηρὰ πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ἐνώπιον
 Παντὸς πλουσίου κάμπτεται. Βοήθειαν
 Μάτην ζητοῦμεν, ἐν ᾧ μᾶς δαλοφονοῦν
 Τὴν νύκτα. Καὶ ἐρὲ αὐτὸν ἐλήστευσαν
 Πλησίον τῆς γαφύρας τῆς Τολέδης χθές.
 — Εἰς τὴν Μαδρίτην κλέπτουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ.
 Οἱ δικασταὶ πωλοῦσι τὴν συνείδησιν·
 Οὐδένα στρατιώτην ἐπληρώσαμεν·
 Οἱ Ἴσπανοί, τοῦ κόσμου δορυκτῆτορες,
 Μὲ πόσον ἄρα γε ἐμείναμεν στρατόν·
 Μὲ ἐξακισχιλίους ἄνδρας εὐτελεῖς,
 Ὅλους γυμνόποδας, Ἑβραίους, ὄρεινους,
 Εἰς τοὺς ὁποίους ῥάκη κ' ἐγχειρίδια
 Ἀπέμειναν. Ἐκ τῶν ταγμάτων τοῦ στρατοῦ
 Ἐκάστη συμμορία ἐνισχύεται.
 Καθεὶς ἐκ τῶν ὑπόπτων μᾶς στρατιωτῶν
 Ἄμα νυκτός· εἰς κλέπτῃν μεταβάλλεται.
 Περισσότερους ἔχει ὁ Ματαλοβὸς
 Ἀπὸ καθένα τῶν βαρῶνων ὀπαδούς.
 Καθεὶς ληστῆς τὸν βασιλέα πολεμεῖ.
 Ἐν τῇ ἀμάξῃ τὸν προσηλακίζουσιν
 Οἱ χωρικοί, περῶντες ἔμπροσθεν αὐτῆς.
 Ἐκεῖνος δέ, ὁ βασιλεὺς, βαρῦπένθης,
 Περίτρομος καὶ μόνος, εἰς Ἑσκουριαλ
 Συντρόφους ἔχων τοὺς ἐπιφανεῖς νεκρούς,
 Σόνοφρυ κλίνει μέτωπον, ἀλλοίμονον!
 Ἐφ' οὗ τὸ κράτος του καττραπεύεται!
 Τὴν χώραν ταύτην, ἣ ὁποία βασιλῆς
 Ὑπῆρξε πάλαι, κ' ἤδη ῥάκος ἔγεινε,
 Συντρίβει ἡ Εὐρώπη μὲ τὴν πτέρναν τῆς·
 Εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα τὸν ἀπαίσιον
 Τὸ κράτος κατεστράφη, καὶ ὑμεῖς ἰδοὺ
 Φιλονεικεῖτε τίς θὰ λάβῃ ἀπὸ σῆς
 Τὸ ἀπομένον! Ὁ ἰσπανικὸς λαὸς
 Ὁ μέγας, ὅστις, ἐντέλως ἐκνευρισθεὶς,
 Εἰς τὴν σκοτίαν ἀπέσύρθη καὶ ἐφ' οὗ
 Σαῖς ἐντροφᾶτε, θνήσκει εἰς τὸ ἄντρον του,
 Πάσχων ὡς λέων, τὸν ὁποῖον ἔφαγον

Αἱ φθεῖρες! — Αὐτοκράτορ παντοδύναμη,
 Κάρολε Πέμπτε! διακί εἰς τοὺς καιροὺς
 Τοῦ αἰσχύου καὶ τοῦ τρόμου, δὲν ἐξέρχεται
 Ἐκ τῶν τάφου σου; Ἐγείρου νὰ ἰδῆς!
 Ἐνώπιον τῶν φαύλων ὑπεχώρησαν
 Οἱ ἀγαθοί! τὸ κατκληκτικὸν αὐτὸ
 Βασίλειον, ἐκ τόσων συγκροτούμενον
 Κρατῶν, ἐνδίδει... Θέλομεν τὴν χεῖρά σου,
 Κάρολε Πέμπτε, εἰς βοήθειαν ἔλθέ.
 Ἡ Ἰσπανία εἶνε ἐτοιμοθάνατος,
 Ἡ Ἰσπανία χάνεται. Τὸ σκῆπτρόν σου,
 Τὸ ὁποῖον εἰς τὴν χεῖρά σου, ὡς ἥλιος
 Θαμβῶν, ἠκτινοβόλει καὶ ἐπίστευεν
 Ἡ οἰκουμένη, ὅτι τοῦ λοιποῦ τὸ φῶς
 Ἐκ τῆς Μαδρίτης ἤρχετο, ἀστὴρ νεκρὸς
 Εἰς τὴν σκοτίαν ἐλαττοῦται σήμερον,
 Σμικρύνεται, σελήνη, ἧς ἀπέμεινε
 Τὸ τελευταῖον τέταρτον κ' ἐπίκειται
 Ἄλλου λαοῦ νὰ ἐξαλείψῃ ἢ αὐγὴ!
 Διαμοιραζοῦν τὴν κληρονομίαν σου,
 Ἐπὶ τῆς λάμψεώς σου ἀργυρολογοῦν,
 Τὸ σκῆπτρόν σου πωλοῦσιν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ,
 Τὸ μεγαλειόν σου βυπαίνουσι, καὶ Σὺ
 Κοιμάσαι, Γέγα; — Τόσοι νάνοι δυσειδεῖς
 Ἐκ τοῦ βασιλείου ἐπενδύτου σου
 Κατασκευάζουν πενιχρὰ κολάβια.
 Ὁ Ἄετός δὲ ὁ αὐτοκρατορικός,
 Ὅστις ὑπὸ τὸ κράτος σου τὸν κερκυνόν,
 Τὴν φλόγα εἰς τὸν κόσμον ἐξαπέστειλεν,
 Εἰς τὴν αἰσχρὰν τῶν χύτραν ὕψνεται
 Ἐμαδημένον τὸ ταλαίπωρον πτηνόν!

Μὴ πιστεύσητε εἰς τὴν πειστικὴν εὐγλωττίαν τοῦ μεγαλεπήθολου
 Ἰσπανοῦ μεγιστάνου. Τῆς Ἰσπανίας τὰ πράγματα διευθύνει σήμερον
 ἐκ τύχης, ἕως αὐτῆς ἐπιφανῆ τοῦ Δὸν Σαλουστίου ἢ βλοσυρὰ μορφῆ· θὰ
 κρούσῃ μετὰ μίαν στιγμὴν τὴν θύραν διὰ νὰ καταρρίψῃ ὅλα ταῦτα
 τὰ πατριωτικὰ ὄνειρα ὁ δαίμων τῆς καταστροφῆς.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ, ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ¹

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καλὴν ἡμέραν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ὁ Μαρκήσιος ! Θεέ !

Ἐχέθην !

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ὡ βεβαίως δὲν ἐσκέπτεσθε

Ἐμέ. Στοιχηματίζω.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἶνε ἀληθές

Ὅτι μοῦ προξενεῖτε ἐκπληξιν.

(Κατ' ἰδίαν)

Ἴδού

Ἀρχίζουν πάλιν αἱ ταλαιπωρίαι μου !

Ὁ δαίμων ἤρχετ' ὅταν εἰς τὸν ἄγγελον

Πρασηλωμένος ἤμην.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Πῶς πηγαίνομεν

Λοιπόν ;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ προσβλέπων αὐτὸν ἀτενῶς

Τὸ ἔνδυμα αὐτό !...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ πάντοτε μειδιῶν

Ἢ, ἔπρεπε

Νὰ διεισδύσω εἰς τὰν ἄκτορα. Μὲ αὐτὸ

Τὸ ἔνδυμα εἰσέρχεται παντοῦ κἀνεὶς.

Ἐλαβὰ τὴν στολὴν σου καί, μὰ τὸν θεόν,

Τῆς πλήρους εἶνε ἀρεσκείας μου.

(Καλύπτεται. Ὁ Ρουὶ Βλάς μένει ἀσκεπής)

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἀλλὰ

Φοβοῦμαι διὰ σὰς...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Φοβεῖσαι ; Ὡ αὐτὴ

Εἶνε γελοία λέξις.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἶσθε ἐξόριστος !

¹ Σκηνὴ Ε', Γ Πράξεως.

ΔΟΝ ΣΑΔΟΥΣΤΙΟΣ

Οὕτω φρονεῖτε ; Πιθάνόν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἐὼν λοιπόν,

Ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, κάποιος ἐντὸς

Τῶν ἀνκιστόρων σᾶς ἀναγνωρίζει ;

ΔΟΝ ΣΑΔΟΥΣΤΙΟΣ

Μπᾶ !

Οἱ εὐτυχεῖς, οἵτινες εἶνε τῆς Αὐλῆς

Ἀνθρώποι, θέλουν χάσει τὸν καιρὸν αὐτῶν,

Καιρὸν, ὅστις ταχύτατα παρέρχεται,

Ἴνα ἐνθυμηθῶσιν ἓνα ἄνθρωπον

Ἐν δυσμενείᾳ ; Ἄλλως, τίς παρατηρεῖ

Πρόσωπον ὑπῆρέτου ;

(Κάθηται. Ὁ ΡουΪ Βλας μένει ὄρθιος)

Ἄ ! ἀλήθεια.

Τί λέγουν εἰς Μαδρίτην, σᾶς παρακαλῶ ;

Ἄρά γε εἶνε ἀληθές ὅτι ἐδῶ,

Φλεγόμενος ἐκ ζήλου ὑπερβολικοῦ,

Τὸν Δὸν Πριέγκο, ἓνα τῶν μεγάλων μας,

Τὸν ἐξώρισατε, διότι ἔρωτα

Εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔκαμνε ;

Κ' ἐλησμονήσατε πῶς εἴσθε συγγενεῖς ;

Ἢ μήτηρ του εἶνε ἀπὸ τοὺς Σανδοβάλ,

Καθὼς κ' ἡ ἰδική σου. Τί διάβολο !

Ἐὼν παρατηρήσης τὸ οἰκίστημον

Τῶν Σανδοβάλ καθ' ὅλα ἀπαράλλακτον

Θὰ εἶδης ὅτι εἶνε, Καῖσαρ, μὲ τὸ σόν.

Φίλε μου, τοῦτο μεταξὺ τῶν συγγενῶν

Δέν γίνεται. Οἱ λύκοι ἔταν θέλουσι

Νὰ βλάψουν λύκους κάμνουσι τὸν δάιον ;

Ἄνοιγε μόνον διὰ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς,

Διὰ τοὺς ἄλλους ὁμῶς κλειέ τους καλά.

Καθένας τὴν δουλειά του.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἄλλᾶ, κύριε,

Καὶ συγχωρήσατέ με, ὁ μαρκήσιος

Πριέγκο, ὡσὰν εὐγενῆς καὶ αὐλικός,

Τὰ χρέη τῆς πατρίδος του δὲν ἔπρεπε
 Νὰ τὰ ἐπιβαρύνῃ. Εἴμεθα ὑπόχρεοι
 Νὰ θέσωμεν ἐπὶ ποδὺς πολὺν στρατόν.
 Χρῆμα μᾶς λείπει, πλὴν ἀναγκαζόμεθα.
 Ὁ βασιλεὺς διάδοχος ἐντὸς μικροῦ
 Θὰ ἀποθάνῃ. Χθές, ὡς ἐξ ὀνόματος
 Τοῦ αὐτοκράτορος, μοι ἔλεγεν αὐτὸ
 Ὁ κόμης δὲ Ἀρράχ — θὰ τὸν γνωρίζετε.
 Ἐὰν ὁ ἀρχιδουξ τὰ δίκαια αὐτοῦ
 Διεδικήσῃ, τότε καὶ ὁ πόλεμος
 Θὰ ἐκτραγῆ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ὁ ἀνεμος μου φαίνεται
 Ὑπόψυχρος. Παρακαλῶ νὰ κλείσετε
 Ἐκεῖνο τὸ παράθυρον.

(Ὁ Ρουὶ Βλάς, ὡρῶς ἐξ αἰσχύνης καὶ ἀπελπισίας, διστάζει
 ἐπ' ὀλίγον· ἔπειτα μετὰ τινα ἀμφιταλάντευσιν διευθύνεται βρα-
 δέως πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ κλείει καὶ ἐπανέρχεται πρὸς τὸν Δὸν
 Σαλούστιον, ὅστις πάντοτε καθήμενος τὸν παρατηρεῖ ἀδιαφόρως)

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Προσέξατε
 Καὶ θὰ ἴδῃτε πῶς ἀπειρώς δυσχερῆς
 Ὁ πόλεμος θὰ ᾔνε. Τί θὰ πράξωμεν
 Ἄνευ χρημάτων; Ἐπὶ τῆς τιμῆς ἡμῶν
 Ἡ σωτηρία ὅλη, Ἐξοχώτατα,
 Τῆς Ἰσπανίας ἔγκειται. Ἢδῃ ἐγώ,
 Ὅσοῦν τὸν στρατόν μας διὰ πόλεμον
 Εἶχομεν ἐτοιμάσει, εἰδοποίησα
 Τὸν αὐτοκράτορα ὅτι θ' ἀντισταθῶ ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ἀφίνων νὰ πέσῃ τὸ ρινέμακρον του.
 Μὲ συγχωρεῖτε! τὸ μανδύλι μου.

(Ὁ Ρουὶ Βλάς, ὡς εἰς βασανιστήριον, διστάζει μικρὸν,
 ἔπειτα, κύπτει καὶ λαμβάνων τὸ ρινέμακρον, τὸ δίδει εἰς
 τὸν Δὸν Σαλούστιον)

— Λοιπὸν

Ἐλέγατε;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Τῆς Ἰσπανίας ἔλεγα
 Ἡ σωτηρία! — Τῆς πατρίδος μας αὐτῆς

Ἡ σωτηρία, τὸ συμφέρον ἀπαιτοῦν
 Ἴνα συνέλθωμεν. Τὸν ἐλευθερωτὴν
 Θὰ εὐλογήσῃ ἡ πατρίς ὀλόκληρος.
 Σώσωμεν τοῦτον τὸν λαόν, τολμήσωμεν
 Νὰ γείνωμεν μεγάλοι καὶ κτυπήσωμεν.
 Ἄς ρίψωμεν ἐπὶ τοῦ δόλου φῶς καὶ ἄς
 Ἐκβάλωμεν τὸ προσωπεῖον τῶν κλεπτῶν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ νωχελῶς

Ἐν πρώτοις, ὅσα λέγετε μοῦ φαίνονται
 Κακόζηλα. Νὰ κάμνῃς τόσον θόρυβον
 Εἰς κάθε τι, αὐτὸ σχολαστικότητα
 Προδίδει καὶ μικρόνοιαν. Ἐν ἄσημον
 Ἐκατομμύριον ἂν καταφάγωσιν,
 Ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ, δὲν ἐχάθηκεν
 Ὁ κόσμος, ὥστε τόσον νὰ φωνάζωμεν.
 Οἱ εὐγενεῖς δὲν εἶνε ὑπηρεταί σας,
 Ἀγαπητέ μου. Πολυδάπανον ζωὴν
 Διχγοῦσι. Σᾶς ὁμιλῶ ἐλεύθερα.
 ὦ, τί ὄραϊον ὕφος! κατὰ πρόσωπον
 Νὰ ρίπτῃς εἰς τὸν κόσμον καθημερινῶς
 Τὰ σφάλματά σου, ἀλαζονικῶς φουσῶν
 Καὶ κατακόκκινος ἀπὸ θυμόν. Ἄ μπᾶ!
 Μὴ θέλετε νὰ γίνετε δημοφιλεῖς
 Γελοῖος, τὸν ὅποιον οἱ μικρέμποροι
 Μετὰ τοῦ ὄχλου νὰ λατρεύωσι; Αὐτὸ
 Εἶνε ἀστεῖον! Συμμορφώσατε λοιπὸν
 Μὲ τὸν συρμόν τὰς ἰδιοτροπίας σας.
 Τὸ ἐθνικὸν συμφέρον; Ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ
 Τὰ ἰδιαίτερά σου νὰ συλλογισθῆς.
 Ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος δηλαδὴ
 Εἶνε κενὴ τις λέξις, ὅπου κάλλιστα
 Καὶ ἄλλοι, φίλτατέ μου, εἶνε εὐκόλον
 Νὰ διατυμπανίσουν ἔσπον σὺ καλᾶ.
 Δημοτικότης! δόξα ὅλως πρόστυχος.
 Νὰ περιτριγυρίζῃς, ἄλλος μολοσσὸς
 Γαυγίζων, εἰς τὴν στάνην! Τί ἐπάγγελμα
 ὄραϊον! Μὰ γνωρίζω ὄραιότερα.
 Χρηστότης, πίστις, ἀρετὴ! ἐπέρασε

Τὸ χρῶμά των. Ἀκόμη ἀπὸ τὸν καιρὸν
Καρόλου Πέμπτου εἶχον ἀπαρχαιωθῆ !
Ἀνόητος δὲν εἶσαι, κ' ἐκ τοῦ πάθους σου
Ἀνάγκη νὰ θεραπευθῆς. Εἰς τὸν μαστὸν
Εἶσαι ἀκόμη κρεμασμένος τῆς τροφοῦ,
Ἐνῶ γελῶντες, ἄνευ οἴκτου καὶ φαιδροῖ
Ἡμεῖς εἰς τοὺς ἀνέμους ἐσκορπίσαμεν
Τὰ παιδικὰ σου τὰ ἀθύρματα !

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἄλλὰ

Ἐν τούτοις, κύριέ μου ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ μετὰ παγεροῦ μειδιάματος
Εἶσαι θαυμαστός !

— Δι' ὑποθέσεις ἄς συνομιλήσωμεν
Σπουδαίας τώρα.

(διὰ τόνου αὐθεντικοῦ)

Εἰς τὴν κατοικίαν σου,

Ἐκείνην τὴν ὁποίαν σοῦ προσέφερα,
Θὰ περιμείνης ἵνα ἔλθω αὔριον
Ἡρὸ μεσημβρίας. Τοῦτο εἶνε χρήσιμον
Εἰς τὸν σκοπὸν μου. Μόνους κράτησε
Νὰ μας ὑπηρετήσουν τοὺς βωβούς. Ἐντὸς
Τοῦ κήπου ἐξευγμένην μίαν ἀμαξάν
Νὰ ἔχης, κεκρυμμένην ὑπὸ τὴν σκιάν
Τῶν δένδρων κ' ἔτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν.
Θέλω φροντίσει διὰ τοὺς σταθμοὺς ἐγώ.
Πράξε ὡς θέλω. — Θὰ σοῦ στείλω χρήματα
Ὅσα ἀναγκαιοῦν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἶμαι πρόθυμος

Νὰ ὑπακούσω, Κύριε. Ὡς θέλετε
Θὰ πράξω. Ἄλλὰ πρότερον ὁμώσατε
Ὅτι εἰς ὅλην τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν
Δὲν ἔχει μέρος ἡ βασίλισσα.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ὅστις ἔπαιξε μὲ ἐγχειρίδιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, στρέφεται κατὰ τὸ ἥμισυ

Ἡρὸς τί

Ἀναμιγνύεσαι ;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ περίτρομος

"Ω, εἶσθε τρομεροῦς

"Ἀνθρώπος! Τρέμουςι τὰ γόνατά μου. "Ω,

Εἰς βάραθρον ἀόρατον μὲ σύρετε.

Αἰσθάνομαι πῶς κύπτω ὑπὸ φοβερὰν

Χεῖρα. Καταχθονίους ἔχετε σκοπούς.

Κάτι φρικῶδες διαβλέπω ... — "Ἐλεος!

"Ἀνάγκη νὰ σὲς τὸ εἶπῶ — ἀλλοίμονον!

Σεῖς μόνος κρίνεται: δὲν τὸ γνωρίζετε

Πῶς τὴν γυναῖκα ταύτην ἀγαπῶ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ ψυχρῶς

"Ω ναί,

Τὸ εἴξευρα.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἰξεύρατε;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Διάβολε!

Καὶ τί μὲ τοῦτο;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ ὡσεὶ κατ' ἑαυτὸν

"Ἦτο παίγνιον λοιπὸν

"Ἦνα μὲ ῥίψη εἰς τὴν βάσσανον αὐτὴν!

"Ἄ! ὁ δειλός! Ἄλλὰ εἰς κάτι φοβερόν

Συμβάν θὰ καταλήξῃ ἢ ὑπόθεσις.

(ὕψονει τοὺς ὀφθαλμοὺς)

Θεὲ μου! "Ω θεὲ μου παντοδύναμε!

Σὺ ποῦ μὲ δοκιμάζεις τόσον, σῶσέ με.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Θὰ βλέπῃς ὄνειρον! Μοῦ σοβαρεύεσαι

Τῆ ἀληθείᾳ, κύριέ μου, κωμικῶς.

"Ἐ, ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὁποῖον φέρωμαι,

Καὶ τὸν ὁποῖον νὰ γνωρίζω μόνος μου

"Ἀνάγκη, εἶνε διὰ σὲ ὠφέλιμος

"Ὅσον δὲν ἐφαντάσθῃς. "Ἔσο ἡσυχός,

"Ἰπάκουσε. Σοῦ εἶπα καὶ σοῦ λέγω πῶς

"Ἐπιθυμῶ νὰ εὐτυχῆσῃς. Βάδιζε,

Καὶ τελειόναι ἢ ὑπόθεσις. "Ἐ, τί

Σημαίνουν αἱ ὀδῦναι αἱ ἐρωτικά!

Τὰς ἔχομεν διέλθει ὄλοι. Διαρχοῦν
 Μίον ἡμέραν. Τὸ ἠξεύρεις; Πρόκειται
 Διὰ τῆς τύχας κράτους ὀλοκλήρου. Ἴτι
 Ἐνώπιόν του εἶσαι σύ; Ἐπιθυμῶ
 Νὰ σιῦ τὰ εἶπω ὄλα, πρόσσεξε
 Κκι νὰ τὰ ἐννοήσης. Τὴν προτέραν σου
 Θέσιν ἀνέλαθε. Εἶμαι πολὺ καλός,
 Πολὺ γλυκός· ἀλλὰ ... μὰ τί διάβολο!
 Εἶς ὑπηρέτης, ἐξ ἀργίλου ταπεινοῦ
 Ἡ ἐκλεκτοῦ, δὲν εἶνε ἡ δοχετόν τι,
 Ὅπου νὰ χύσω ἐπιθύμησα, ἰδοῦ,
 Τὴν φαντασίαν μου. Μὲ σὰς, ἀγαπητέ,
 Κατασκευάζει τις ὅ,τι ἐπιθυμεῖ.
 Ὁ κύριός σας ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ
 Σὰς μετασχηματίζει, κατὰ τὸ δοκοῦν.
 Καὶ πάλιν κατὰ τὸ δοκοῦν σὰς ἀφαιρεῖ
 Τὸ προσωπεῖον. Κύριον σὰς ἔκαμα·
 Ἦτο ἐν μέρος ἐντελῶς φανταστικόν
 — Μίᾱς στιγμῆς. Ἄν ἔχης τὸν ἱματισμόν
 Καθ' ὄλα τέλειον, μὴ λησμονήσης πῶς
 Εἶσαι εἰς ὑπηρέτης. Τὴν βασιλίссαν
 Ἐδῶ, ἐκ τύχης, ἐρωτεύεσαι, καθὼς
 Ὁ ἀνέβαινες ὀπίσω τῆς ἀμάξης μου.
 Λοιπὸν νὰ ἦσαι λογικός.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ γονυπετῶν

Χάριν σας ζητῶ!

Εὐσπλαγγνισθῆτε! δι' ἐκείνην λάβετε
 Ὀλίγον οἶκτον! Ὑπηρέτης σας πιστός
 Πολλάκις ὅτι εἶμαι μοῦ τὸ εἶπατε·
 Βλέπετε ὑποκύπτω. Χάριν σας ζητῶ!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ὁ ἀνθρώπος αὐτός ἀδύνατόν ποτε
 Νὰ ἐννοήσῃ! Εἶνε ἀνυπόφορος!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ σπρόμενος ἐπὶ τῶν γονάτων

Ἐλεος!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Κυριέ μου, τελειώνωμεν!

(Στρέφεται πρὸς τὸ παράθυρον)

Στοιχηματίζω ὅτι τὸ παράθυρον
Ἐκλείσατε κακὰ καὶ ψύχος ἔρχεται.

(κλείει τὸ παράθυρον).

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἔφθάνει πλέον! Τοῦ Ὀλμέδο τώρα δοῦξ
Εἶμαι καὶ πάλιν, Ἵπουργός πανίσχυρος.
Τὸ μέτωπον ὑψώνω ὑπερήφανον
Ἵπὸ τὸν πόδα, ὅστις μὲ συντρίβει!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Πῶς

Τὸ εἶπατε αὐτό; Ἐπαναλάβετε
Παρακαλῶ τὴν φράσιν! Τοῦ Ὀλμέδο δοῦξ
Ὁ Ρουὶ Βλας; Πλὴν σκέπην ἔχετε
Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Διότι ἀπὸ τὸν Βαζάν
Τὸν δοῦκα τοῦ Ὀλμέδο κατεσκεύασαν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Θὰ διατάξω ὅπως σὰς συλλάβωσι.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Θὰ εἶπω ποῦτος εἶσθε.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ὅμως ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Σκέπτεσθαι

Ἴνα μὲ κταγγείλῃς; Τὸ προέβλεπα.
Πολὸν ταχέως ὕφος θριαμβευτικόν
Μοῦ ἔλαβες.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Θὰ ἀρνηθῶ τὸ πᾶν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἔ, δα!

Εἶσαι παιδί!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Δὲν ἔχετε ἀπόδειξιν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ σὺ δὲν ἔχεις μνήμην. Ὅ,τι λέγω καὶ
Τὸ πράττω καὶ γὰρ μὲ πιστεύεις δύνασαι.

Δέν εἶσαι ἄλλο παρὰ τὸ χεῖρόκτι μου
Κ' ἐγὼ ἢ χεῖρ.

(σιγῆ καὶ παρ' αὐτῷ)

Ἄν δέν ἀκούσης, ἢ εἰάν

Εἰς τὴν οἰκίαν σου δέν εἶσαι αὖριον,
Ἵνα προετοιμάσης ὅ,τι χρήσιμον
Μοῦ εἶνε· ἂν προφέρης κ' ἓνα λόγον σου,
Δι' ὅ,τι τώρα γίνεται τὸ βλέμμα σου,
Ἐν κίνημά σου ἂν προδώσῃ κάτι τι,
Ἐν πρώτοις, ἵν' ἀρχίσωμεν ἀπὸ αὐτῆν,
Ἐκείνη, διὰ τὴν ὁποῖαν τόσον δὲ
Φοβεῖσαι, θέλει ἐκτεθῆ, δυσφημισθῆ,
Καὶ δημοσίᾳ ὅλοι θὰ τὴν μάθωσι
Τὴν ἀπερίσκεπτόν σου περιπέτειαν.
Καὶ ἔπειτα θὰ λάβῃ ὑπὸ φάκελλον
Χαρτίον τι — τὸ ὁποῖον κρύπτω ἀσφαλῶς —
Γραμμένον ἐνθυμεῖσαι διὰ τῆς χειρός
Τίνος καὶ τίνος φέρον τὴν ὑπογραφὴν;
Ἴδου τί θ' ἀναγνώσῃ: «Ἐγὼ Ροῦὶ Βλαῶς
»Ὁ ἵπποκόμος τοῦ κυρίου Δὲ Φινλαῶς,
»Νὰ τὸν ὑπηρετήσω ἀναδέχομαι
»Εἰς πᾶσάν του περίστασιν ἢ μυστικὴν
»Ἡ δημοσίαν, ὡς πιστὸς θεράπων του».

ΡΟΥΪ ΒΛΑῶ ἀπεγνωσμένος καὶ μόλις ἀκουόμενος

Ἄρκεϊ. Θὰ πράξω, κύριε, ὡς θέλετε.

Δέν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξακολουθήσω, κύριοι, διότι βεβαίως ἐξήντησα τὴν εὐμενῆ ἡμῶν προσοχὴν. Ἐπακολουθεῖ ἡ τελευταία συνάντησις τῆς βασιλίσσης μετὰ τοῦ Ροῦὶ Βλαῶς, καθ' ἣν ἀποκαλύπτεται ἡ εὐτυχῆς πλάνη, καταπίπτει τὸ προσωπεῖον, ὃ δὲ δυστυχῆς ἡμῶν ἥρωα ἀνχγκάζεται νὰ ἀπορρίψῃ τὸ ὄνομα τοῦ Δὸν Καίσαρος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐγνώρισεν αὐτὸν ὁ ἐπίσημος κόσμος, καὶ νὰ παραστῆ πρὸ τῆς ἐρώσεως βασιλίσσης ὃ ἀπλοῦς θαλαμηπόλος, ὃ μοιραία φορᾷ ἐξαπατήσας αὐτήν. Ἡ σκοτεινὴ ἀποκάλυψις συντελεῖται, συνεργῶντος τοῦ Δὸν Σαλουστίου, καθ' οὗ ἐν τέλει ἐξέσπασεν ἀπηνῆς ἢ ἐξεγερθεῖσα ὀργὴ τοῦ Ροῦὶ Βλαῶς.

Ἐάν ἀληθεύει ὅτι σκοπὸς τοῦ δράματος εἶνε ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλία, ἔπεται ἀναμφιβόλως ὅτι πάντες οἱ παρ' ἡμῖν ἐνασχοληθέντες εἰς τὴν ἐξελληνισιν ξένων δραματικῶν ἔργων δὲν εἶχον πρὸ αὐτῶν ὠρισμένον σκοπὸν, ἀφοῦ, κακῆ μοίρα, ἡ ἐλληνικὴ σκηνὴ ἐπέπρωτο νὰ παλαίῃ πάντοτε κατὰ τοσοῦτων ἀνυπερβλήτων ἀτελειῶν. Καίτοι ἐν πάσῃ εἰλικρινεῖα συναισθάνομαι ὅτι ὅπως δῆποτε ἡ διὰ τῆς μεταφράσεως δύο δραμάτων τοῦ Οὐγκῶ ἐργασία μου εἰς οὐδὲν ἤθελε συντελέσει, οὐχ ἤπτον ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἐάν τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσω σήμερον, βεβαίως ἤθελον πολὺ διατᾶσαι νὰ ἐπιληθῶ μεταφράσεως δραμάτων εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν, ἀσυστηματοποίητον καὶ κυμαινομένην καθ' ἑαυτήν, δὲν ἐμόρφωσεν ἔτι ἡ ἐκ τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας πείρα. Πολλοί, νομίζω, παραδέχονται ὅτι μόνον ἀπὸ τοῦ θεάτρου δύναται νὰ συζητηθῇ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης δραματικοῦ ποιήματος καὶ νὰ κανονισθῇ μία ὁμοιόμορφος, ἁρμονικὴ, δραματικὴ, οὕτως εἶπειν, γλῶσσα, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμία νὰ ὑπάρξῃ ματαιόσυχος διαφωνία, ἀφοῦ θὰ τὴν καθιερώσῃ αὐτοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοῦ ἡ ὁμόθυμος ἀποδοχή.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἐάν ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία ἐμελέτα βαθύτερον τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς. Εἶνε καιρὸς πλέον νὰ κατανοηθῇ ὅτι οὔτε φωναὶ βραγχώδεις, οὔτε παράτολμοι κινήσεις καὶ βίαιοι βηματισμοί, οὔτε ἱματισμοὶ κωμικοὶ καὶ ἀποτελοῦντες οἰκτρὰν πρὸς τὴν ἱστορίαν παραφωνίαν, ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ ὑποκριτικὴν τέχνην. Τὴν τέχνην ταύτην, ἥτις εὐλόγως ἀναβιβάζει ἀλλαχοῦ τοὺς μύστας αὐτῆς εἰς τὴν περιωπὴν τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος, ἀποτελεῖ ἡ βαθεῖα κατανόησις τοῦ διδασκομένου ἔργου, ἡ ἐν πλήρει γνώσει καὶ εὐσυνειδησίᾳ ἀφομοίωσις πρὸς τὸ πρόσωπον, ὅπερ πρόκειται ν' ἀναπαρασταθῇ, καὶ ἡ φυσικὴ διερμηνεύσις τῶν αἰσθημάτων καὶ παθῶν αὐτοῦ.

Εἶθε τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὅπερ ἐπ' ἐσχάτων ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς παρημελημένης ἐλληνικῆς σκηνῆς, νὰ εὐτυχῆσῃ νὰ παρασκευάσῃ τοὺς ἀξιόους Ἕλληνας ἠθοποιούς, οἵτινες θὰ δυνηθῶσι νὰ διδάξωσι μετὰ τῶν ἔργων τῆς νεαρῆς ἡμῶν φιλολογίας καὶ μεταφράσεις ξένων δραμάτων, εἰς ἃς θέλουσιν ἀσχοληθῆ ἄλλοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων.

Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστας.